

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 210 310 585

E-mail: jarmila.pilecka@soc.cas.cz

Důvěra v evropské a mezinárodní instituce – duben 2016

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-04</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. – 11. 4. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1063</i>
Počet tazatelů:	<i>249</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování PAPI a CAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.162, PM.65</i>
Zveřejněno dne:	<i>28. dubna 2016</i>
Zpracovala:	<i>Jarmila Pilecká</i>

V rámci dubnového šetření pokládalo CVVM sadu otázek týkající se důvěry občanů mezinárodním organizacím a institucím Evropské unie. Konkrétně občané vyjadřovali míru své důvěry k Severoatlantské alianci, Organizaci spojených národů a Evropské unii. Z institucí Evropské unie pak dále hodnotili, nakolik důvěřují Evropské komisi, Evropskému parlamentu, předsedovi evropské rady a vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (tzv. ministryni zahraničí EU).

Obecně výsledky ukazují, že u české veřejnosti převládá v současnosti nedůvěra v Evropskou unii celkově, ale i u jejích konkrétních orgánů, které jsou v šetření sledovány. Konkrétně Evropské unii v současnosti důvěřuje 37 % české veřejnosti, naopak nedůvěru k EU vyjadřuje více jak polovina (57 %) české veřejnosti.

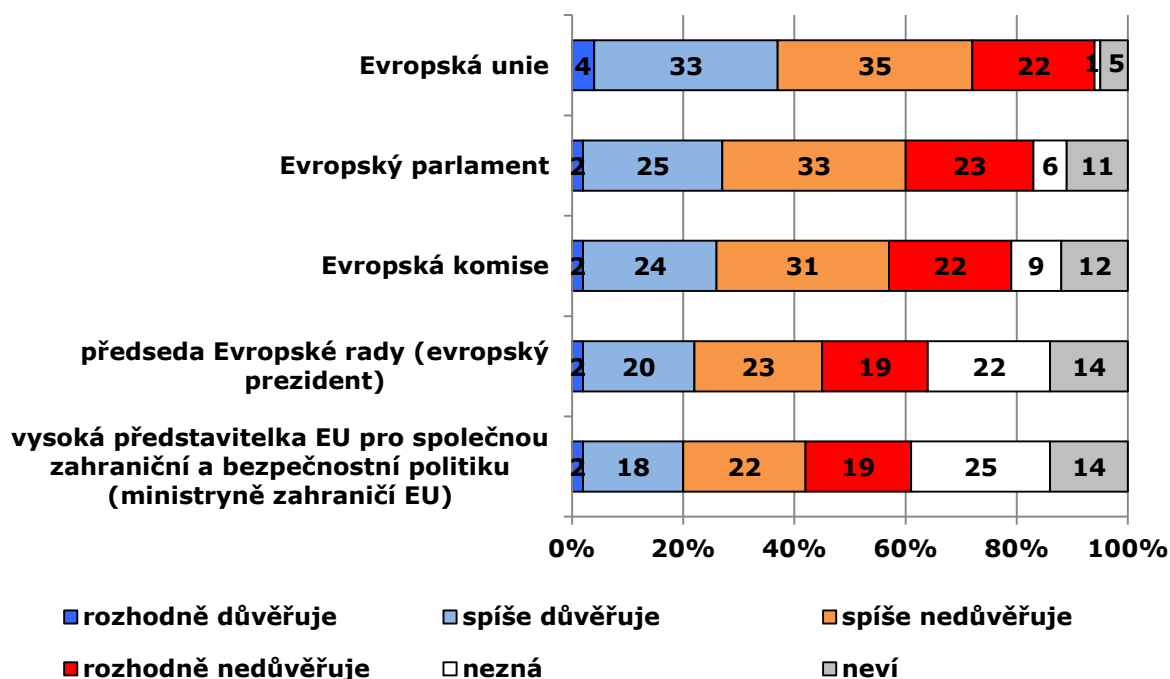
Přibližně čtvrtina občanů důvěřuje Evropské komisi (26 %) a evropskému parlamentu (27 %). Nedůvěru v tyto orgány EU vyjadřuje v případě Evropského

parlamentu 56 % občanů a Evropské komisi 53 % české veřejnosti. Zároveň poměrně výrazná část občanů nemá na tuto věc jasný názor a volí odpověď „nevím“ (Evropský parlament, neví = 11 %; Evropská komise, neví = 12 %).

Nejméně pak lidé důvěřují předsedovi Evropské rady, tzv. evropskému prezidentovi a vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, tzv. ministryni zahraničí EU. Důvěru jim vyjadřuje přibližně pětina české veřejnosti (předsedovi EU důvěřuje 22 %, ministryni zahraničí EU důvěřuje 20 % respondentů), podíl nedůvěry se pohybuje na úrovni dvou pětín (předsedovi EU nedůvěřuje 42 % a ministryni zahraničí EU nedůvěřuje 41 % respondentů). Obecně tedy i u nich, podobně jako v případě Evropské komise či Evropského parlamentu, převažuje nedůvěra nad důvěrou. Je ovšem nutné podotknout, že v případě těchto funkcí v rámci EU je vysoký podíl lidí, kteří tyto představitele vůbec neznají a i to ovlivňuje celkové hodnocení jejich důvěry. Zhruba čtvrtina v obou případech udává, že tyto orgány Evropské unie nezná, konkrétně v případě ministryně zahraničí EU je to 25 % a evropského prezidenta nezná 22 % dotázaných. Vysoký je v tomto případě i podíl lidí, kteří na tuto věc nemají jasný názor a volí odpověď „nevím“ (shodně 14 %).

Graf 1: Důvěra institucím EU¹

Pozn.: Položky v grafu jsou seřazeny podle součtu odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 11. 4. 2016, 1063 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Řekněte mi, prosím, důvěřujete: a) Evropské unii, b) Evropské komisi, c) Evropskému parlamentu, d) předsedovi Evropské rady, takzvanému evropskému prezidentovi, e) představitelce EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (ministryni zahraničí EU)?“ Varianty odpovědi: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje, nezná.

Tabulka 1: Důvěra institucím EU (časové srovnání v %)

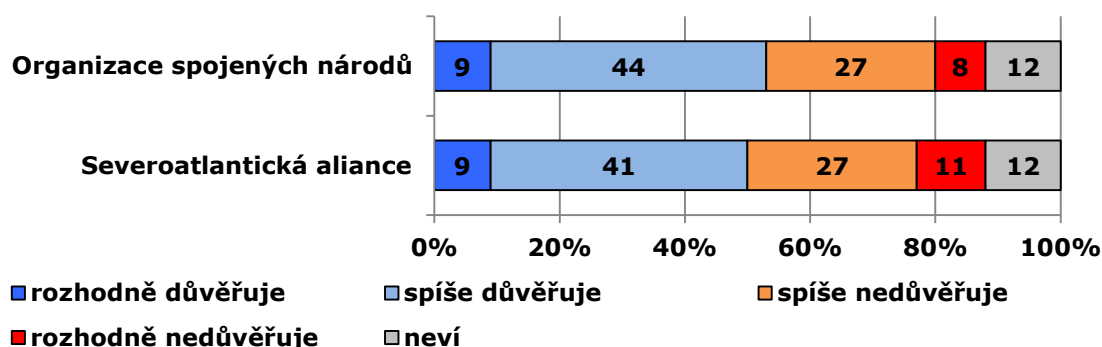
rok	03	04	04	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16
měsíc	XI	III	V	XI	II	IX	II	II	II	IV	IV	IV	IV	IV	IV	IV
Evropská unie	57	57	64	55	56	58	50	55	60	55	52	40	45	49	52	37
Evropský parlament	42	-	49	44	-	-	-	-	44	39	34	30	30	36	36	27
Evropská komise	39	-	46	41	-	-	-	-	40	38	34	28	30	34	35	26
Evropský prezident	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27	22	25	29	28	22
Ministryně zahraničí EU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	29	21	24	27	29	20

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Z časového srovnání je zřejmé, že důvěra v orgány EU a Evropskou unii samotnou v porovnání s šetřením z dubna 2015 výrazně poklesla. Současné výsledky se svými hodnotami nejvíce blíží názorovému rozložení z dubna 2012. Zároveň aktuální výsledky znamenají změnu trendu stoupající důvěry v orgány Evropské unie, který byl patrný v předešlých letech (2013 – 2015).

V aktuálním výzkumu vidíme, že celková důvěra v EU klesla oproti loňsku o 15 procentních bodů a že je i nejnižší za celé sledované období od roku 2003. Další výraznější pokles můžeme zaznamenat v případě Evropského parlamentu a Evropské komise, jejichž důvěra ze strany české veřejnosti klesla o 9 procentních bodů, a podobně tak i v případě ministryně zahraničí EU (pokles o 9 procentních bodů) a v menší míře rovněž evropského prezidenta (pokles o 6 procentních bodů).

Graf 2: Důvěra OSN a NATO²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 4. – 11. 4. 2016, 1063 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V grafu 2 můžeme vidět, že důvěra v OSN a NATO je v současné době přibližně stejná. OSN vyjadřuje důvěru více jak polovina respondentů (53 %), naopak 35 % OSN nedůvěřuje. Polovina (50 %) respondentů důvěřuje NATO,

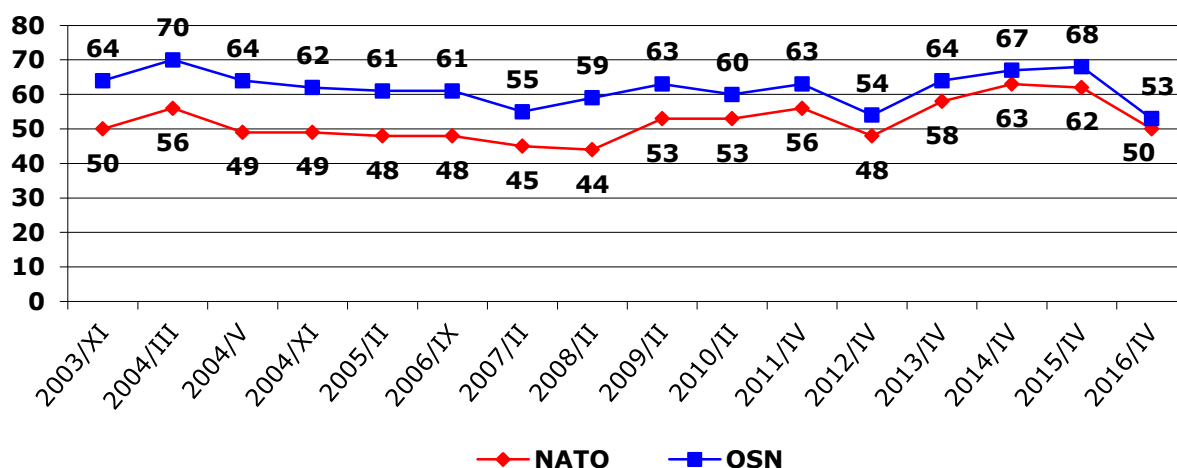
² Znění otázky: „Důvěřujete či nedůvěřujete: b) Severoatlantické alianci (NATO), c) Organizaci spojených národů (OSN)?“ Varianty odpovědi: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

oproti tomu 38 % pociťuje k NATO nedůvěru. U obou organizací tedy převažuje u české veřejnosti důvěra nad nedůvěrou. Poměrně velký podíl respondentů (12 %) nemá jasně vyhrazený názor a volí odpověď „nevím“.

Pokud se podíváme na vývoj důvěry v tyto instituce v čase, vidíme, že oproti předešlému šetření došlo k výraznému poklesu důvěry u obou organizací, u OSN poklesl pocit důvěry o 15 procentních bodů, u NATO o 12 procentních bodů. Hodnoty z tohoto šetření se nejvíce blíží výsledkům z roku 2012, kdy důvěra v OSN dosahovala 54 % a důvěra v NATO 48 %. Současné výsledky tedy mění vzestupný trend důvěry v tyto instituce, který jsme zaznamenali v období od roku 2013 do roku 2015.

Vidíme tedy, že pokles v důvěře občanů nezaznamenala pouze Evropská unie, ale i mezinárodní organizace OSN a NATO. Jedním z možných vysvětlení tohoto poklesu může být probíhající situace kolem uprchlíků a obecně vysoký pocit bezpečnostního ohrožení.

Graf 3: Důvěra OSN a NATO - časové srovnání v %

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Důvěra české veřejnosti OSN a NATO je silně provázaná, pokud lidé důvěřují OSN, důvěřují ve většině případů i NATO a naopak.

Pokud se podíváme na sociodemografické charakteristiky dotázaných, zjistíme, že důvěra v evropské a mezinárodní organizace stoupá s dosaženým vzděláním respondenta. Důvěru v tyto instituce rovněž pociťují lidé deklarující dobrou životní úroveň, lidé deklarující špatnou životní úroveň těmto institucím naopak významněji více nedůvěřují.

Z hlediska politické orientace občanů více nedůvěřují evropským a mezinárodním organizacím spíše voliči, kteří se na pravolevé škále politické orientace zařazují jednoznačně na levici. Zaměříme-li se na konkrétní preferované strany, pak důvěru k nim vyjadřují především voliči ODS, TOP 09, ČSSD a ANO. Naopak nedůvěru vyjadřují ve zvýšené míře voliči KSČM a rozhodní nevoliči bez preferované strany.